

กาแฟ

กาแฟ

ปฆาแกวี๊ต่า ปราณี จะซือ

ปฆาแกวี๊ต่าฆอ ศรัณย์รักษ์ สันติอรุโณทัย

โครงการพัฒนาการเรียนการสอนแนวทางทวิภาษา (ไทย-กะเหรี่ยงสกอร์)

โครงการร่วมมือระหว่าง สพฐ. สพป. เชียงใหม่ เขต 6 และมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์

สนับสนุนโครงการโดยมูลนิธิเกื้อฝันเด็ก

Supporting the Mother Tongue Based Multilingual Education (MTB-MLE) project

in Ethnic Minority Communities in Thailand: Sgaw Karen-Thai

Financially supported by Child's Dream Foundation

Joint project between FAL & OBEC

พ๊า ยี่ ลีฮ ยี่ โอ่ะ แว เต๊อ ยี่ ปฆา เซ่อฆา เช่อ ก๊อ ล่อะ ซ๊า เม่ แว พอแจ พาช่า พาเฆ พอแจ อ่า กาแฟ อ๊า ล่อ โอ่ะ อ่า เฆ่ เต่อชี เบ แว อ๊า ซ่า เก๊อ ท่อ บ๊า เล๊ออ่า ดอ นี

พาช่า แก๊ ปฆา มาชี่ะโพ ซู่ แว บือ แย่ เฆ่ อ่า เต๊อ เล่อะ ต่า อาบ่าฮ บ่ะ ช่า อ๊า ซู่ แว เซ เต๊อ นี่ เต่อเบลอ เล๊อ ต่า จู คา เน่ ชาบือ พ๊ะพอ อ่อะ เก แว พ๊ะพอ พาเฆ ซู่ ดี บ่ะช่า เน่ แว อ่า พอ ชี๊ แม่ แวเล๊อ อ๊า เล่อะ ค่า อา ด๊อ บ่ะกว่า แซวแว คลื๊อ ล่อะ อ่า คี บ่ะ นีนี เน่ แวอ่า พอ บ่ะ นีนี เต๊อ เน่ แว บาฮ อ่า เต๊อ เน่ แว ร๊า น่อ อ๊า เน่ แวเน่ ลอฮ

ปฆ่า เซ่อก๊อ เซ๊อฆา อี เก่อ แล โต๊ะ ก่อะล่อะ อ่าซ๊า เล๊อ พอแจ อ่าเด๊อ ชู่ ม๊า เล๊อ พอแจ อ่า เด๊อ เต่อ เป๊อ โด่ะ บาฮ บ่ะ ช่า โอ่ะ เซ อ่อะ เซ

ด๊อ เต่อนี พอเจ แอ่ะ ด๊อ มา อ่อะ โก่ะ ด๊อ ต่าอ่อะ เล๊อ เก๊อ ลื่ออ่อะ อ๊า เซ่อก๊อ เม่ แว เล๊อ กาแฟ เล๊อ อ๊า ซู่ แว เน่ ลอฮ ก๊อ มื่อฮา แก๊ ต่า เชอ เก๊อ เต่อ เล๊อ ปฆา เซ๊อฆา อี แล โต๊ะ ก่อะ ล่อะซ๊า เล๊อ พอแจ อ่า เด๊อ

มื่อ เต่อนี พอแจ อ๊าต่า เพฆ่อ ซ๊า โอ่ะ
แล เต๊ ฆื่อ อ๊า เซ่อก๊อ ต่า เต่อ บลอ ญูอ
อี ดีอ่า เปฆ บ่ะ เป่อ เม๊ เต่อชา ออ เป่อ
พ่ะออ อ่า เก๊อ อี่อะ

ด๊อ เป๊อ บ่า ชา ด๊อ เต๊อ เน่ เจ๊ แปฆ
อ๊า โค่ ล่อ เลอ บาฮ เล๊อ บ่ะช่า ฆา
เน่ ด๊อ เจฮ ค๊อ มู๊่โค่จู เต่อ บลื๊นี ลีฮ
มู๊่โค่ เต่อ แฮจู น๊อ ค่อ บาฮ ด๊อ ต่า
เต่อ นีญูาอี ต่าจู จฆา ด๊อ เม๊ เต่อ จู
บ๊ะ เน่ อา เต๊อ เน่ ออ๊ะ บ๊ะ เม เลอ
บาฮ ด๊อ เต๊อ เน่ ชา แว เน่ เจ๊ เปฆ
ต่าเคอ ต่า ค่อ เลอ บาฮ

บ่ะช่า พอแจ ฆา เน่ แต๊ แว บ่ะซู่ กาแฟ เน่ เป่อ เบ เก อ๊า ซ่า เซ ทอโบ ก๊อ ดอนี ด๊อ เป๊อ กว่า แชว อ่าคี เฆ เฮ ลออ่าทีเต่ ลอ ต่าเอ่ะ ศอลอ เล๊อ อ่า เต๊อ โค่ เป่อ เต๊อ น่า เป่อ น๊อ เต่อ มี บาฮ เม่ เล๊อ ต่าโค่ ต่าน่า เล๊อ จอปา น่อฆี ควี ฆา เน่ อ๊าแปล่

แฮ โซ่ ปฆา ด๊อ เฮ่ ลอ ปฆา กาแฟ อ่า คลี ด๊อ เป๊อ ซู่ ออ เต่อ ต๊ือ เต่อ ต๊ือ กว่า แชว ลู่ อ่าที ด๊อ เต๊อ ยี่ อ๊า ทู่โด่ะ ท่อทอ เซ่อ-ลวี นี อ๊า ซ่า โอ่ะ ลีฮ ด๊อ เป่อ เบ อ๊า ซ่า ชา เซ ลีฮ เป๊อ ซู่ กา แฟ เต่อ เบลอ บ่ะช่า เป่า เบ อ๊าซ่า พ๊า ยี่ะ กาแฟ อ๊า นี โอ่ะ ตือ เล๊อ เต่อ ชี ฆ๊อชี เน่ ลอฮ เป่า เบ กาแฟ ป๊า บ่ะ เบเล๊อ อ๊า ซ่า ฆอ มี ซู ด๊อ เป๊อ บ่ะ เบ ออ เล๊อ เป่อ จื๊อ ด๊อ เต ลอ เล๊อ ต่า ศาปู

แล โล ลอ ออ แพ๊ เล๊อ อ่า เ๎ อ่าคา
เป่อ มา ฆี๊ อ๊า เบ่ะ โอ่ะ เก ดี๊อ่า คลี ด๊อ
ป่า มา เน่ อา คลี แล แคว่ ออ มา เ๎
ออ ด๊อ ป๊า โต่ แปล๊ อ่า คลี ด๊อ คลอออ
ด๊อ ออ

พอแจ เบ กาแฟ ก๊อ มื่อนี ด๊อ ป่าแล
เปฆ อ๊า ต่า อ่าเปฆ เปฆ เฆ เมอ เล๊อ
พอแจ อ๊าดู่ะ อ่าเทอ มา เซ อ่อะ
โอ่ะ โอ่ะ ต่ามื่อ ต่าเปอ เต๊อ บ่ะ แล
เต๊ โลป่า เจ๊ บาฮ พอแจ ซ๊า เก่อ ยอ
อา เซ๊อ กอ คฆา เน ดอ เมอ อา
เซ่อก๊อ ซู่ กาแฟ เม่เล๊อ อ๊า ต่า โอ่ะ
มู เก่อ เฆ ท่อ ด๊อ เต๊อ บ่ะ แล เต๊ โล
ป่า เจ๊ บาฮ

พอแจ แฮ ล่อ อ๊าเซ่อ ก๊ออ่า กาแฟ อ่า คลี ด๊อ แต๊แว ซู่ ค๊อ เจอ ออ พ๊าพอ เล๊อ เน๊อ ต่า ซู่ ต่า พล๊า เล๊อ ก่ะ เศอ ค๊อ เจ ด๊อ ซู่ แล่ ท่อ เก เล๊อ คลี

อ๊า เซ่อก๊อ คีฆา น่ะ เล๊อ พอแจ แต๊
บ่ะ อ๊า ต่า ด๊อ เก เล๊อ เด๊อ โอ่ะ ด๊อ
ต่าซู่จู ซ๊าจู ด๊อ เดอ กาแฟ คลี เต๊อยี่
พอแจ อ๊า เซ่อ ก๊อ คีฆา เน่ ฮู๊ ท่อ เซ

ด๊อ เต่อ เบลอ เม่ เล๊อ พอแจ อ่า กาแฟ คลี คา เน่ คีฆา เนฮ โอ่ะ มื่อะ อ่อะเซ ด๊อ ต่า มื่อะซู่ มื่อะซ๊า ด๊อ เต่อ เบลอ ลอฮ

กาแฟ

นานมาแล้วที่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง พอแจ พาช่า และพาแฒ เป็นเพื่อนที่สนิทกัน

พอแจมีไร่กาแฟอยู่ 10 ไร่ เก็บผลผลิตได้เกือบทั้งปี

พาช่าชาวนา ปลูกข้าวไว้ 5 ไร่ ลงทุนไม่มาก แต่ปลูกข้าวปีละครั้งตอนฤดูฝน เขาจะขายข้าวครึ่งหนึ่งและอีกครึ่งหนึ่งก็เก็บไว้กิน

พาแฒปลูกแตงกวา แต่ได้กำไรน้อยเพราะลงทุนสูงอีกอย่างต้องดูแลอย่างใกล้ชิดถึงจะได้ผลผลิตออกมาดี แต่ละปีจะได้กำไรบ้าง แต่จะขาดทุนเสียส่วนใหญ่

เพื่อนสนิททั้งสาม มักจะมาพบกันที่บ้านของพอเจ บ้านพอแจบ้านหลังไม่ค่อยใหญ่แต่ครอบครัวก็มีกิน มีใช้ อีกอย่างพอแจก็ชอบทำขนมและอาหารว่างมาเลี้ยงเพื่อนอยู่เสมอโดยเฉพาะทั้งสามชอบกินขนมกับกาแฟร้อนฝีมือของพอแจ ซึ่งเป็นกาแฟที่เขาปลูกนั่นเอง

ทุกๆเย็นจึงเป็นเวลาที่ทั้งสามจะมารวมกันที่บ้านของพอแจ

วันหนึ่งพาแฒมีความทุกข์ใจมาเล่าให้เพื่อนๆฟังว่า “ช่วงนี้แตงกวาราคาถูก ถ้าไม่ขายรอไว้ก็จะเน่าเสีย จึงจำเป็นต้องขายและต้องขาดทุนอีกปีแน่ๆ”

ส่วนพาช่าก็เช่นเดียวกันรอฝนตกมาหลายวันแล้วก็ไม่เห็นจะตกเลย และถ้าปีนี้ฝนตกน้อยหรือฝนไม่ตกเลยก็จะทำให้เขาไม่มีข้าวกิน และไม่มีข้าวไว้ขายนำเงินซื้อข้าวของมาใช้

แต่กลับกันพอแจบอกว่าการปลูกกาแฟสามารถเก็บผลผลิตได้เกือบตลอดทั้งปี แถมยังดูแลรดน้ำให้ปุ๋ยอย่างเดียว ตอนแรกๆไม่มีความรู้อะไร มีเจ้าหน้าที่ของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 มาสอนให้ความรู้และเอาเมล็ดพันธุ์กาแฟมาให้ ก็ค่อยๆปลูกและดูแลรดน้ำอย่างใกล้ชิด อีกไม่นานต้นโตได้ 3 – 4 ปีมันก็ให้ผลผลิต และก็จะสามารถเก็บเกี่ยวได้เลย หลังจากนั้นก็รอเก็บเมล็ดไปขายอย่างเดียว การปลูกกาแฟครั้งเดียวสามารถเก็บผลผลิตได้นานมากกาแฟสามารถอยู่ได้นานประมาณ 10 – 20 ปี

การเก็บกาแฟก็จะเก็บผลที่มีสีแดงเข้ม โดยที่ใช้มือปลิดผลที่แก่เต็มที่ แล้วใส่ในตะกร้า หลังจากนั้นก็จะนำไปตากแห้ง พอแห้งแล้วก็จะเอาเปลือกออกเหลือแต่เมล็ดด้านในและเมื่อนำไปคั่วหรืออบให้แห้งก็จะได้เมล็ดกาแฟที่สามารถนำไปบดแล้วนำไปชงดื่มได้

พอแจเก็บเมล็ดได้ทุกๆวันและก็มีพ่อค้ามาซื้อต่อในราคาที่ดี จึงทำให้ครอบครัวของพอแจมีกินมีใช้ และอยู่อย่างสุขสบายโดยไม่ต้องไปกู้ยืมเงินใคร

พอแจเห็นใจและสงสารเพื่อนทั้งสองจึงแนะนำให้หันมาปลูกกาแฟ เพื่อจะได้มีชีวิตที่มั่นคงและก็ไม้ต้องไปยืมเงินของใครอีก

พอแจจึงให้เมล็ดพันธุ์กาแฟแก่เพื่อน และแนะนำให้ปลูกครึ่งหนึ่งของการทำการเกษตรที่มีอยู่ก่อน พออะไรๆลงตัวแล้วค่อยขยายพื้นที่ปลูกกาแฟเพิ่มจนเต็มพื้นที่

เพื่อนทั้งสองของพอแจก็เชื่อในสิ่งที่พอแจแนะนำจึงกลับบ้านด้วยความหวังและเมล็ดพันธุ์กาแฟ

หลังจากนั้นอีกไม่นานเพื่อนทั้งสองของพอแจก็สามารถลุกขึ้นยืนได้อีกครั้งด้วยเมล็ดกาแฟของพอแจ ทั้งสองคนก็มีอยู่มีกินอยู่อย่างมีความสุขอีกครั้ง

MTB MLE

Instructional and Learning Materials Repository